

Datum van inontvangstneming : 07/09/2018

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-439/18 - 1

Zaak C-439/18

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

2 juli 2018

Verwijzende rechterlijke instantie:

Tribunal Superior de Justicia de Galicia

Datum van de verwijzingsbeslissing:

18 juni 2018

Verzoekende partij:

OH

Verwerende partij:

Agencia Estatal de la Administración Tributaria

TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTICIA DE GALICIA (hoogrechtshof
Galicië, Spanje)

SALA DE LO SOCIAL A CORUÑA (kamer voor arbeids- en
socialezekerheidszaken A Coruña, Spanje)

[OMISSIS]

Te A CORUÑA, 18 juni 2018.

[OMISSIS] [Samenstelling van het gerecht]

BESCHIKKING

in het door mevrouw OH ingestelde hoger beroep [OMISSIS] tegen het vonnis van Juzgado de lo Social número tres de Lugo (arbeidsrechter, rechtbank nr. 3, Lugo, Galicië, Spanje) van 22 september 2017 houdende afwijzing van de

vordering die mevrouw OH had ingesteld tegen het Agencia Estatal de la Administración Tributaria (overheidsagentschap van de belastingdienst, Spanje) [OMISSIS]. [Or. 2]

FEITEN

EEN. Op 4 december 2015 stelde verzoekster, mevrouw OH, een vordering in die werd toegewezen aan de Juzgado de lo social número tres de Lugo (arbeidsrechter, rechtbank nr. 3, Lugo) en die ertoe strekte dat zij moest worden aangemerkt als vaste, niet-continu werkende werknemer van de belastingdienst met een anciënniteit die teruggaat tot 25 februari 2002, waarbij voor het bepalen van de datum van verwerving van de rechten op financiële voordelen en promotie alle tijd die was verlopen sinds [de aanvang van] de arbeidsbetrekking moest worden meegeteld als tijd waarin zij werkzaamheden verrichtte, en niet alleen de dagen waarop zij daadwerkelijk had gewerkt, en dat verweerster moest worden veroordeeld tot de betaling van het bedrag van 239,75 EUR aan verzoekster uit hoofde van de driejaarlijkse anciënniteitstoelagen.

TWEE. De terechtzitting vond plaats op 12 september 2017, waarna genoemde Juzgado de lo social op 22 september [2017] vonnis wees houdende afwijzing van de vordering van verzoekster.

DRIE. In dat vonnis werd bewezen verklaard dat verzoekster werkzaamheden verricht voor verweerster als vaste, niet-continu werkende werknemer [OMISSIS] op basis van de arbeidsovereenkomsten, -perioden en -categorieën die worden vermeld in punt 2 van het besluit van 28 september 2015 van de directeur van de afdeling [OMISSIS]. De vergoeding, alle bestanddelen daarvan bij elkaar opgeteld, bedraagt 1 154,41 EUR, vermeerderd met een gratificatie naar evenredigheid en een toelage overeenkomstig de collectieve arbeidsovereenkomst voor arbeidscontractanten van de belastingdienst en andere geldende overeenkomsten. Op 29 mei 2015 had verzoekster verzocht om erkenning van haar anciënniteit, met alle daaraan verbonden rechtsgevolgen, vanaf 14 april 2008, welke erkenning haar bij het besluit van 28 september 2015 is geweigerd [OMISSIS].

VIJF. Tegen dat vonnis heeft verzoekster hoger beroep ingesteld bij de verwijzende rechter [OMISSIS] [procedurele aspecten].

VIJF. [OMISSIS] Na de beraadslagingen van de verwijzende rechter, werd, in een beschikking van 14 mei 2018, het volgende beschikt: „Aangezien er, naar het oordeel van de verwijzende rechter, vragen zijn gerezen in verband met de juiste uitlegging van de Unieregeling die van toepassing is op de onderhavige zaak, krijgen partijen de gelegenheid, gedurende een termijn van tien dagen, om hun argumenten naar voren te brengen met het oog op het eventuele stellen van een prejudiciële uitleggingsvraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie overeenkomstig artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie [OMISSIS] teneinde te bepalen of de door de werkgever

voorgestelde wijze van berekening van de driejaarlijkse anciënniteitstoelagen voor zijn vaste, niet-continu werkende personeel dat werkzaam is tijdens de periode waarin aangifte moet worden gedaan voor de inkomstenbelasting voor natuurlijke personen – die er met name in bestaat dat enkel [OR. 3] de tijdvakken waarin daadwerkelijk werkzaamheden worden verricht in aanmerking wordt genomen – strookt met het beginsel van gelijkheid van deeltijdwerkers en voltijdwerkers in een vergelijkbare situatie, als bedoeld in clausule 4 van richtlijn 97/81/EG van de Raad van 15 december 1997 betreffende de Europese raamovereenkomst inzake deeltijdarbeid, en, daar dit vaste, niet-continu werkende personeel in meerderheid uit vrouwen bestaat – volgens de gegevens die beschikbaar zijn op de officiële transparantiewebsite van de Spaanse overheid omvatte dit personeel op 31 december 2016, 898 vrouwen (78,09 %) en 252 mannen (21,91 %) –, of die berekeningswijze hoe dan ook in overeenstemming is met het beginsel van gelijke behandeling van vrouwen en mannen, vanuit het oogpunt van het verbod van indirecte discriminatie, overeenkomstig het bepaalde in artikel 2, lid 1, onder b), en artikel 14 van richtlijn 2006/54/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2006 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep (herschikking).

ZES. In haar opmerkingen met betrekking tot bovenstaande procedurele beschikking geeft de advocate van verzoekster blijk van haar belangstelling voor het stellen van een prejudiciële vraag, terwijl de landsadvocaat zich daartegen verzet.

[OMISSIS]

JURIDISCHE ARGUMENTEN

EEN. Gezien de aan het hoofdgeding ten grondslag liggende feiten en de in het vonnis in eerste aanleg bewezen verklaarde feiten, met alle dienstige herzieningen, aangevuld met een aanvullend en integraal onderzoek van het gehele dossier, zijn de omstandigheden die in overweging moeten worden genomen in verband met het stellen van een prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie de volgende:

- a) Mevrouw OH verricht sinds 25 februari 2002, als vaste, niet-continu werkende werknemer, werkzaamheden voor het Agencia Estatal de la Administración Tributaria ten behoeve van de behandeling van de jaarlijkse inkomstenbelastingaangiften.
- b) Op 29 mei 2015 verzocht zij om erkenning van haar anciënniteit, welk verzoek werd afgewezen bij besluit van 28 september 2015.
- c) Zij stelde een vordering in met de eis dat de begindatum voor de berekening van haar anciënniteit wordt vastgesteld op 25 februari 2002, dat voor het bepalen van haar rechten op financiële voordelen (driejaarlijkse anciënniteitstoelagen) en op (interne, horizontale, verticale en [OR. 4] externe) promotie alle tijd die sinds die datum is verstreken wordt meegerekend, en dat verweerster bijgevolg wordt

veroordeeld tot de betaling van het bedrag van de driejaarlijkse anciënniteitstoelagen.

d) De vordering werd afgewezen bij vonnis van 22 september 2017, tegen welk vonnis verzoekster hoger beroep heeft ingesteld [OMISSIS] bij de verwijzende rechter.

TWEE. Na raadpleging van de gegevens die beschikbaar zijn op de officiële transparantiewebsite van de Spaanse overheid bleek het vaste, niet-continu werkende personeel van de belastingdienst per 31 december 2016 te bestaan uit 898 vrouwen en 252 mannen, ofwel voor 78,09 % uit vrouwen en voor 21,91 % uit mannen. Uit de gegevens over de voorgaande jaren kan worden afgeleid dat deze verhouding stabiel is. Het betreft daarenboven een verhouding tussen de seksen die aanzienlijk verschilt van die binnen het overige, voltijdse personeel van de belastingdienst (gegevens per 31 december 2016): van het vaste personeel is 53,88 % vrouw en 46,12 % man; van de arbeidscontractanten is 35,21 % vrouw en 64,39 % man.

Er is dus sprake van een duidelijke feminisering, die strookt met het algemene aandeel van vrouwelijke werknemers in alle deeltijdbanen. Volgens gegevens van de meest recente enquête onder de economisch actieve bevolking (2018, eerste kwartaal) bestaat de groep deeltijdwerkers van in totaal 2 814 300 personen uit 2 104 100 vrouwen en 710 200 mannen. Het gaat om een percentage dat, zo blijkt uit bestudering van de ontwikkeling in de loop van de tijd, steeds schommelt rond de 75 %, met incidentele pieken van 80 %.

DRIE. Na de uiteenzetting van de feiten en relevante statistische gegevens wordt als toepasselijk Unierecht gewezen op clause 4, leden 1 en 2, van de Europese raamovereenkomst inzake deeltijdarbeid – richtlijn 97/81/EG van de Raad van 15 december 1997, en artikel 2, lid 1, onder b), en op artikel 14, lid 1, van richtlijn 2006/54/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2006 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep (herschikking).

VIER. De relevante nationale regeling voor de beslechting van de zaak is te vinden in artikel 12 van het Estatuto de los Trabajadores (werknemersstatuut; hierna: „ET”) en in de Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo, para la igualdad efectiva de mujeres y hombres (organieke wet 3/2007 van 22 maart 2007 inzake de feitelijke gelijkheid van man en vrouw (hierna: „LOIEMH”), en met name in de volgende wettelijke normen:

- ET, artikel 12, lid 3: „[H]et deeltijdcontract [wordt] geacht te zijn gesloten voor onbepaalde tijd wanneer daarin de verrichting van vaste en periodieke werkzaamheden binnen de normale omvang van de bedrijfsactiviteiten wordt overeengekomen”. [Or. 5]
- ET, artikel 12, lid 4, onder d): „Deeltijdwerkers hebben dezelfde rechten als voltijdwerkers. Indien dit gepast is ingevolge hun aard, worden deze rechten

naar evenredigheid, op basis van de gewerkte tijd, erkend in wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen en in collectieve overeenkomsten.

- LOIEMH, artikel 6, lid 2: „Van indirecte discriminatie op grond van geslacht is sprake in de situatie waarin een ogenschijnlijk neutrale bepaling, maatstaf of handelswijze personen van het ene geslacht bijzonder benadeelt ten opzichte van personen van het andere geslacht, tenzij die bepaling, maatstaf of handelswijze objectief wordt gerechtvaardigd door een legitiem doel en de middelen voor het bereiken van dat doel passend en noodzakelijk zijn.”

Naast deze wettelijke normen moeten de volgende voorschriften van de IV Convenio Colectivo del personal laboral de la Agencia Estatal de la Administración Tributaria (vierde collectieve overeenkomst van de arbeidscontractanten van de nationale belastingdienst) in aanmerking worden genomen:

Artikel 30, lid 1, laatste alinea: „De door vast, niet-continu werkend personeel gewerkte tijdvakken worden meegeteld bij de berekening, voor alle doeleinden, van de anciënniteit van werknemers van de belastingdienst.”

Artikel 30, lid 3: „De vergoeding die wordt ontvangen door vaste, niet-continu werkende werknemers is evenredig aan de gewerkte dagen.”

Artikel 67, lid 1: „Anciënniteit: Deze toelage bestaat uit een vast bedrag [...] waarop aanspraak kan worden gemaakt vanaf de eerste dag van de maand waarin drie jaar of een veelvoud van drie jaar van de arbeidsbetrekking is vervuld door de daadwerkelijke verrichting van werkzaamheden die binnen de werkingssfeer van deze collectieve overeenkomst vallen.”

Artikel 70: „Werknemers die hun werkzaamheden verrichten in kortere werkdagen dan de gewone werkdag, of per uur [...], ontvangen hun toelagen naar evenredigheid van de daadwerkelijk door hen gewerkte tijden.”

VIJF. De te beantwoorden vraag waarover de verwijzende rechter twijfels heeft heeft betrekking op de juiste wijze van berekening van de anciënniteit van verzoekster als vaste, niet-continu werkende werknemer, in overeenstemming met de vereisten van het Unierecht. In concreto worden er vragen opgeworpen betreffende de correctie van de door de werkgever voorgestelde wijze van berekening, waarbij enkel de tijdvakken waarin daadwerkelijk werkzaamheden zijn verricht dienen te worden meegeteld, hetgeen, in zijn zienswijze, volgt uit de toepassing van het pro-ratabeginsel, evenals uit de letterlijke tekst van de collectieve overeenkomst, waarin nadrukkelijk wordt gesproken van evenredigheid en waarin **[Or. 6]** de anciënniteitstoelage bovendien afhankelijk wordt gesteld van de „daadwerkelijke verrichting van werkzaamheden”.

Met het oog op de toelagen kan de wijze van berekening van de anciënniteit die door de werkgever wordt voorgesteld leiden tot een onjuiste toepassing van het pro-ratabeginsel, aangezien de vereiste evenredigheid uitsluitend moet worden

toegepast op het jaarlijkse bedrag van de looninkomsten: wanneer – om een voorbeeld te geven – een werknemer slechts vier maanden per jaar werkt, bouwt deze de driejaarlijkse anciënniteitstoelage slechts gedurende die vier maanden op, zodat de werknemer, op jaarbasis berekend, een derde deel ontvangt van het bedrag dat wordt betaald aan een vergelijkbare voltijdse werknemer, die de driejaarlijkse anciënniteitstoelage over het gehele jaar ontvangt. Wanneer die werknemer ook nog pas na een dienstverband van negen jaar een eerste anciënniteitstoelage tegemoet kan zien, zou dit neerkomen op een dubbele straf.

Op deze wijze zou de werknemer veel langzamer een economisch recht opbouwen dan voltijdse werknemers, hetgeen in strijd zou kunnen zijn met clausule 4 van de genoemde raamovereenkomst, zoals uitgelegd door het Hof van Justitie in zijn arrest van 10 juni 2010 in de gevoegde zaken C-395/08 en C-396/08, ████████ e.a..

ZES. Vanuit het oogpunt van gelijke behandeling van mannen en vrouwen is gebleken dat het vaste, niet-continu werkende personeel van de werkgever in meerderheid van het vrouwelijke geslacht is, hetgeen waarschijnlijk is terug te voeren op de kenmerken die eigen zijn aan de positie van vrouwen in het gezin, de samenleving en de arbeidsmarkt (beperkte toegang tot voltijds werk, lagere beschikbaarheid vanwege de moeilijkheden om werk en privé- en gezinsleven te combineren, het feit dat mannen nauwelijks medeverantwoordelijkheid nemen). Hieruit volgt dat de feminisering van het vaste, niet-continu werkende personeel van de belastingdienst dat in dienst is genomen voor de behandeling van de inkomstenbelastingaangiften, niet de uitdrukking van een louter toevallig of conjunctureel verschijnsel is en een belangrijk gegeven vormt met betrekking tot een voldoende groot aantal personen (zoals vereist in het arrest van het Hof van Justitie van 9 februari 1999, C-167/97, ████████ en ████████ C-167/97).

In casu is derhalve sprake van een situatie waarin een ogenschijnlijk neutrale bepaling, maatstaf of handelswijze personen van het ene geslacht bijzonder benadeelt ten opzichte van personen van het andere geslacht. Hoewel de zaken niet precies gelijk aan elkaar zijn, vertoont de onderhavige zaak bepaalde parallellen met de zaak die aan de orde was in het arrest van het Hof van Justitie van 17 oktober 1998, C-243/95, ████████ waarin een regeling die de werkgever toestond om, met het oog op de toekenning van een loonschaal na omzetting van de werkweek van een vrouwelijke werknemer in een voltijdsweek, alleen de in de tweelingbaan daadwerkelijk gewerkte tijd als diensttijd mee te tellen, werd gekwalificeerd als discriminatie op grond van geslacht, [Or. 7] tenzij die regeling gerechtvaardigd was op grond van objectieve criteria die niets van doen hadden met discriminatie op grond van geslacht.

Op dit punt aangekomen, is het passend om te analyseren of de bepaling, maatstaf of handelswijze – in het geval van de collectieve overeenkomst waarin wordt gesproken van het daadwerkelijk verrichten van werkzaamheden – objectief kan worden gerechtvaardigd door een legitiem doel, en de middelen voor het bereiken van dat doel passend en noodzakelijk zijn. Beoordeeld dient te worden of de voorwaarde van tijdens de daadwerkelijke verrichting van werkzaamheden

opgedane beroepservaring kan worden beschouwd als een legitiem doel en of de toepassing van deze voorwaarde op de vergoedingen en op de promotiekansen noodzakelijk en passend is voor het bereiken van dat doel.

ZEVEN. De beantwoording van de hierboven genoemde vragen, die hierna concreet worden geformuleerd, is doorslaggevend voor de beslechting van het geschil, in die zin dat bij aanvaarding van de berekeningswijze die wordt voorgesteld door de werkgever, en die is bevestigd in het vonnis in eerste aanleg, het beroep zou moeten worden afgewezen, en in het andere geval volledig of ten minste gedeeltelijk zou moeten worden toegewezen.

[OMISSIS]

DISPOSITIEF

BESLOTEN WORDT om een prejudiciële uitleggingsvraag voor te leggen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie, in de volgende bewoording:

„Staan clause 4, leden 1 en 2, van de Europese raamovereenkomst inzake deeltijdarbeid – richtlijn 97/81/EG van de Raad van 15 december 1997, en artikel 2, lid 1, onder b), en artikel 14, lid 1, van richtlijn 2006/54/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2006 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep (herschikking) in de weg aan een bepaling in een collectieve overeenkomst en aan een werkgeverspraktijk op grond waarvan, met het oog op het toekennen van toelagen en promotie, bij de berekening van de anciënniteit van een vrouwelijke deeltijdwerker van wie de werkdagen op jaarbasis verticaal zijn verdeeld, enkel rekening wordt gehouden met de tijd waarin werkzaamheden worden verricht?

[OMISSIS] [procedurele slotformules]